

*МИЩЕНКО Ю. В., здобувач
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Україна, м. Полтава*

ФАКТОР ОЧІКУВАННЯ ЯК ПЕРЕШКОДА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СФЕРИ ПОСЛУГ

Орієнтація України на сировинне виробництво, ресурси якого поступово вичерпуються, обумовлює загострення уваги до пошуку альтернативних джерел прискорення економічного зростання, які відповідали б сучасній динаміці розвитку світової економіки. Так, об'єктивною необхідністю стає інноваційний розвиток сфери послуг (ІРСП) [1]. Проте існує велика кількість факторів, які перешкоджають цьому розвитку. Незважаючи на існування задекларованих положень у «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» [2], Законі України «Про інноваційну діяльність» [3] і т. п., в Україні відсутня прогресивна інноваційна політика, низький попит на інноваційну продукцію, який пов'язаний із низькою інноваційною культурою, невідповідність сучасним вимогам інструментів державного регулювання інноваційного регулювання і їх відсутність для регулювання ІРСП. Водночас, світова спільнота не вважає Україну потенційно сприятливим середовищем для інвестицій. Так, за даними рейтингу «Індексу глобальної конкурентоспроможності 2014–2015» [4]. Україна не входить до країн, привабливих для розміщення інвестицій. У цьому рейтингу вона знаходиться на 76 місці. Так, в основу градації, яка слугує для визначення економічної конкурентоспроможності країн та оцінки бізнес-клімату, покладено комплекс чинників, який з кожним роком ускладнюється та включає поряд з державним регулюванням та дією ринкових сил ще й такі чинники: вища освіта і професійна підготовка; ефективність ринку товарів і послуг; розвиненість фінансового ринку; рівень технологічного розвитку; розмір внутрішнього ринку; конкурентоспроможність компаній; інноваційний потенціал [5]. До країн-лідерів, зокрема тих, які входять до першої десятки, належать: Швейцарія, Сінгапур, Фінляндія, Німеччина, США, Швеція, Гонконг SAR, Нідерланди, Японія, Велика Британія.

Ще однією перешкодою формування ефективного ІРСП є проблема попиту. Під впливом попиту виникають нові продукти – у

міру того, як підприємства видозмінюють і диференціюють свою продукцію для збільшення продажів і розширення сектора ринку. Попит спонукає підприємства вдосконалювати процеси виробництва та доставки для зменшення витрат і подальшого зниження цін. Саме попит є однією з основних рушійних сил інновацій. Підприємства нерідко витрачають значні ресурси на вивчення попиту і можуть використовувати різноманітні засоби та прийоми для створення або стимулювання попиту на свою продукцію. Цей ринковий чинник визначає комерційний успіх конкретних технологій або продуктів і впливає на шлях технологічного прогресу. Саме від нього залежить рішення підприємства займатися інноваціями чи ні. Якщо підприємство не впевнене в існуванні достатнього попиту на новий продукт на своєму ринку, воно може вирішити не займатися інноваційною діяльністю взагалі або відкласти її на майбутнє [6, с. 30].

Похідною проблеми попиту є проблема пропозиції інноваційного продукту. На неї впливають очікування підприємств сфери послуг. Так за даними обстеження підприємств сфери послуг виявлено такі очікування респондентів щодо стану їхньої ділової активності на IV квартал 2014 року порівняно з III кварталом 2014 року:

- погіршення бізнес-клімату у сфері нефінансових послуг;
- зниження попиту на нефінансові послуги;
- зростання цін на послуги підприємств сфери нефінансових послуг;
- забезпеченість замовленнями у сфері нефінансових послуг;
- зменшення кількості працівників на підприємствах сфери нефінансових послуг;
- збільшення впливу на роботу підприємств сфери нефінансових послуг таких стримуючих факторів, як недосконалість законодавства у сфері нефінансових послуг, нестача оборотних коштів та одночасне зменшення впливу низького рівня попиту на послуги підприємства та високої конкуренції з боку вітчизняних постачальників аналогічних послуг;
- зменшення загального обсягу інвестицій.

Відбувається посилення впливу такого фактора, що обмежує інвестиції, як нестача власних коштів [7]. Тому протягом даного періоду спостерігалось значне зниження інноваційно активних підприємств.

Тож можна зробити висновок, що такий фактор як очікування підприємств впливає на попит та пропозицію інноваційного

продукту та ІРСП, а в умовах економічної нестабільності, його дія стає згубною для інноваційного клімату. Кількість інноваційно-активних проєктів в Україні зменшується. Однак незважаючи на незначні масштаби інноваційної діяльності, її позитивний вплив на економічні показники роботи підприємств сфери послуг є очевидним та безперечним. Більшість підприємств, які впроваджували інновації, отримують приріст продукції, підвищили її конкурентоздатність, розширили ринки збуту, оновили асортимент.

ЛІТЕРАТУРА

1. Перспективи інноваційного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Table/Zhalilo21/003.htm#a1>.
2. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Авт. упоряд.: Г. О. Андрощук, І. Б. Жилияєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко. – К: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.
3. Про інноваційну діяльність: Закон України// Урядовий кур'єр, 2002, 7 серпня.
4. The Global Competitiveness Index [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
5. Трофимова В. В. Ключові напрямки формування ефективної інноваційної політики / В. В. Трофимова. // Ефективна економіка. – 2012. – №12. – С. 6–10.
6. Руководство Осло. Рекомендации по сбору и анализу данных по инновациям – Москва: Организация экономического сотрудничества и развития, 2010. – 107 с. – (Центр исследований и статистики науки (ЦИСН)). – (третье издание).
7. Очікування підприємств сфери послуг у IV кварталі 2014 року щодо перспектив розвитку їхньої ділової активності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.